

Vereniging
Natuurmonumenten

Noordereinde 60
Postbus 9955
1243 ZS 's-Graveland

Telefoon 035 - 655 99 33
Fax 035 - 656 31 74

Postbank 32391
Bank 66.60.28.524

Aan de Provincie Drenthe
t.a.v. de Staten Griffier
Mevrouw I. Rozema
Postbus 122
9400 AC Assen

PROV. BESTUUR VAN DRENTHE	
No.:	2004010921
Ingek.:	- 8 NOV 2004
Class nr.:	
TE BEH. DOOR:	SG

8/11

Datum 4 november 2004
Behandeld door T. Wams
Doorkiesnummer 035-655 97 57
Referentie 23110SvL/mvb
Natuurgebied
Onderwerp Steekproef Landschapswacht

Geachte mevrouw Rozema,

Onlangs ontving u van de Landschapswacht een rapportage van een steekproef die de Landschapswacht gehouden heeft in enkele gebieden van Natuurmonumenten met betrekking tot het beheer van landschapselementen.

Bij deze wil ik u graag informeren over de reactie van Natuurmonumenten op deze rapportage. Een afschrift van onze brief aan de Landschapswacht treft u hierbij aan.

Met vriendelijke groet,

drs. T. Wams
directeur natuurbeheer

Vereniging
Natuurmonumenten

Noordereinde 60
Postbus 9955
1243 ZS 's-Graveland

Telefoon 035 - 655 99 33
Fax 035 - 656 31 74

Postbank 32391
Bank 66.60.28.524

De heren J.J. Dirkmaat en drs. H.J.P. Knot
De Landschapswacht
Rijksstraatweg 174
6573 DG Beek-Ubbergen

Datum	2 november 2004
Behandeld door	T. Wams
Doorkiesnummer	035 6559830
Referentie	23110/2004/3769
Natuurgebied	Limburg, Overijssel, Drenthe, Gelderland
Onderwerp	steekproef Landschapswacht

Geachte heren Dirkmaat en Knot,

Binnen Vereniging Natuurmonumenten is met veel interesse kennis genomen van de door u opgestelde rapportage "Landschapswacht steekproef Natuurmonumenten". Graag wil ik reageren op de inhoud hiervan en uw brief hierover d.d. 25 oktober 2004. In deze brief zal ik op hoofdlijnen reageren, als aanvulling op ons gesprek van 8 oktober j.l.

Om te beginnen wil ik u danken voor de moeite die u genomen heeft om enkele gebieden van Natuurmonumenten te inspecteren. Voor opbouwende kritiek staat Vereniging Natuurmonumenten open. In het algemeen signaleert u in het rapport dat het beheer van cultuurhistorisch waardevolle landschappen in beheer bij Natuurmonumenten te kort schiet. U baseert dit vooral op huidige staat van de landschapselementen als heggen, houtwallen en elzensingels in de bezochte gebieden. Daarnaast geeft u aan dat Natuurmonumenten onvoldoende inspanningen pleegt om verdwenen landschapselementen te herstellen.

Hieronder geef ik eerst een algemene reactie, vervolgens zal ik ingaan op uw bevindingen per regio en tot slot geef ik aan welke stappen Natuurmonumenten in de toekomst zal gaan zetten op het gebied van landschapselementen.

In de bescherming van de steeds meer onder druk staande historische landschappen in Nederland hebben natuurorganisaties als Natuurmonumenten een belangrijke rol gespeeld. Het beheer van zulke landschappen, zowel de cultuurhistorische waarde als de natuurwaarde ervan, heeft ook voor de toekomst onze bijzondere aandacht. Uw steekproef heeft ons waardevolle aandachtspunten opgeleverd en waar nodig zullen we actie gaan ondernemen. Wel zullen wij een aantal zaken daarbij op een andere manier aanpakken dan u in uw rapport voor ogen heeft.

Vereniging
Natuurmonumenten

Aan : De heren J.J. Dirkmaat en drs. H.J.P. Knot
Datum : 2 november 2004
Referentie : 23110/2004/3769
Onderwerp : steekproef Landschapswacht

Met betrekking tot uw wens om vaker over te gaan tot herstel van verdwenen landschapselementen zoals die op de topografische kaarten van rond 1900 voorkomen merk ik op dat Natuurmonumenten niet per definitie streeft naar herstel van de situatie rond 1900. Soms kan consolidatie van de situatie zoals de vereniging die aantrof bij verwerving de doelstelling zijn, soms wordt gestreefd naar herstel van verdwenen landschapselementen. Dit is dan niet noodzakelijkerwijs de situatie uit 1900, en ook niet noodzakelijkerwijs met het in die tijd gevoerde beheer. Een andere geschikte beheermethode voor instandhouding van het lijnvormig element of een andere referentietijd behoort ook tot onze opties. Meer dan naar reconstructie van het landschap uit een bepaalde tijd streeft Natuurmonumenten naar het zichtbaar houden van de ontwikkelingsgeschiedenis in het landschap. Landschap is in onze optiek levend en dynamisch. Landschappen in Nederland zijn vaak al eeuwen in ontwikkeling. Deze ontwikkelingsgeschiedenis willen wij niet stilzetten, maar wij willen met respect voor het verleden ermee omgaan. Dat betekent voor landschapselementen in de door Natuurmonumenten beheerde landschappen dat wij daar met zorg mee omgaan, maar niet per definitie in de beheervorm van 1900.

Mede in het licht van het voorgaande zien wij drie categorieën van situaties waarop uw kritiek betrekking heeft. Ten eerste situaties waar wij uw zorg over het behoud van landschapselementen delen. Ten tweede situaties waar we ons uw opmerkingen kunnen voorstellen maar waar wij een iets ander beeld van de beheermethode hebben of andere redenen waarom er nog niet ingezet is op herstel en beheer van landschapselementen. Ten derde situaties waar Natuurmonumenten voor een ander natuurdoel gekozen heeft.

Als eerste de door u geconstateerde beheerachterstanden. Daarover kan ik u melden dat een aantal door u bezochte locaties inderdaad achterstallig onderhoud heeft opgelopen die hersteld dient te worden. Dit betreft vooral een aantal gebieden in Zuid-Limburg. Er was hier al een start gemaakt met het inlopen van de achterstanden in het beheer en de komende periode zullen wij verdere actie ondernemen.

In Drenthe heeft u vooral gebieden bezocht waar het beheer al aangepast is of op korte termijn aangepast zal worden. Herstelplannen zijn in de maak en plaatselijk zijn al herstelmaatregelen in het veld uitgevoerd, zoals singels opnieuw uitrasteren en begrazing aanpassen. Deze acties waren al in gang gezet voor uw rapportage verscheen.

Ten tweede zijn er soms andere redenen waarom Natuurmonumenten achterstallig onderhoud (nog) niet heeft aangepakt of waar we het beheer iets anders uitvoeren dan u in uw rapport verwacht. Het gaat bijvoorbeeld om recent verworven gebieden, of om gebieden waar de verwerving nog volop in ontwikkeling is, of om gronden waar al sinds verwerving pacht op zit. Hier zijn we nog niet in de gelegenheid of mogelijkheid om

Aan : De heren J.J. Dirkmaat en drs. H.J.P. Knot
Datum : 2 november 2004
Referentie : 23110/2004/3769
Onderwerp : steekproef Landschapswacht

herstelwerkzaamheden uit te voeren. Dit betreft bijvoorbeeld enkele door u bezochte gebieden in Twente.

In Salland en de Graafschap zijn wij in grote lijnen tevreden met het hier door Natuurmonumenten gevoerde beheer, alhoewel u op detailniveau enkele juiste tekortkomingen heeft gesignaleerd. Wij zullen hier voortgaan met deze prachtige landschappen met zorg te beheren.

De derde situatie, waar Natuurmonumenten bewust heeft gekozen voor een ander natuurdoel en de daarmee samenhangende gevolgen voor landschapselementen, komt op een klein aantal van de door u bezochte plekken voor. In deze gevallen is gekozen voor andere doelstellingen dan cultuurhistorisch beheer. Deze keuze heeft geleid tot aantasting van en kan leiden tot het compleet verdwijnen van deze landschapselementen, maar leidt ook tot de ontwikkeling van nieuwe belangrijke habitats. In een enkel geval zal uw steekproef aanleiding vormen onze keuzes nog eens scherp onder de loep te nemen. In andere gevallen hechten wij grote waarde aan die nieuwe habitats. De Twentse voorbeelden die u schetst zijn bijvoorbeeld deels het gevolg van een bewust andere manier van beheren, deels van een verschil van inzicht in de cultuurhistorische ontwikkeling van het gebied.

Samengevat is Natuurmonumenten van mening dat uw kritiek op de staat van onderhoud van de landschapselementen in onze gebieden waardevol is en deels terecht. In een deel van deze gevallen hebben wij er een duidelijke verklaring voor en is er zicht op verbetering bij gesignaleerde achterstanden. In andere gevallen echter deelt Natuurmonumenten deze kritiek nadrukkelijk niet en heeft de vereniging gekozen voor andere natuurdoelstellingen voor het gebied.

Tenslotte de acties die ik de komende periode wil ondernemen. Hoewel cultuurhistorie en landschap al bijna honderd jaar deel uit maken van ons werk, is Natuurmonumenten sinds het verschijnen van de beleidsnota Cultuurhistorie in Natuur en Landschap (2001) bezig met een kwaliteitsimpuls voor dit onderwerp binnen de organisatie. Alhoewel ik ervan overtuigd ben dat binnen Natuurmonumenten deskundig en enthousiast hieraan gewerkt wordt kan het natuurlijk altijd beter.

Zo zullen wij in 2005/2006 een inventarisatie en evaluatie van de landschapselementen in beheer bij Natuurmonumenten uitvoeren, om zo een beter zicht te krijgen op het beheer en de herstelbehoefte en –mogelijkheden van deze cultuurhistorische waarden. Ook willen we het beheer van landschapselementen meer structureel verankeren in onze plannings- en evaluatie-instrumenten.

Daarnaast zal Natuurmonumenten zich in voortgaande mate actief zelf en samen met anderen inzetten om de vraagstukken rond behoud, beheer en herstel van natuurrijke

Aan : De heren J.J. Dirkmaat en drs. H.J.P. Knot
Datum : 2 november 2004
Referentie : 23110/2004/3769
Onderwerp : steekproef Landschapswacht

cultuurlandschappen voor het voetlicht te brengen. Waar nodig zullen wij daarbij externen betrekken.

Met betrekking tot samenwerking met andere organisaties ben ik voornemens andere natuurbeherende organisaties actief te benaderen om te overleggen welke mogelijkheden er zijn voor het samen aanpakken en/of afstemmen van o.a. inventarisatie en beheer van waardevolle natuurrijke cultuurlandschappen, in de hoop tot een zekere mate van taakverdeling te komen.

Graag wil ik de komende tijd met u het gesprek over landschapselementen in het veld voortzetten. Daarnaast wil ik graag met u verder van gedachten wisselen over de wijze waarop we gezamenlijk meer aandacht voor landschap en landschapselementen op de politieke agenda zouden kunnen vragen.

Hoogachtend,

drs. T.J. Wams
directeur natuurbeheer